

ISS Facility Services AB
Box 47635
117 94 Stockholm

Beslut efter tillsyn enligt inkassolagen (1974:182) - indrivning mot omyndiga

Datainspektionens beslut

ISS Facility Services AB har brutit mot 4 § inkassolagen genom att inte ha haft fungerande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd.

Datainspektionen förutsätter att de åtgärder som ISS Facility Services AB nu vidtar kommer att leda till att bolaget antingen inte alls vidtar inkassoåtgärder mot personer som var omyndiga när respektive fordran uppkom eller att bolaget alltid kontrollerar grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd.

Ärendet avslutas, men kan komma att följas upp.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har uppmärksammat på att ISS Facility Services AB (nedan ISS) under första halvåret i år har ansökt om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten i ett ärende i vilket svaranden var omyndig då fordran uppkom. Detta, i kombination med att det idag finns relativt få sätt för en omyndig person att bli skuldsatt, ledde till att Datainspektionen beslutade att inleda tillsyn mot ISS. Syftet med tillsynen var att granska ISS:s rutiner kring indrivning av fordringar som uppstått innan gäldenärens myndighetsdag.

ISS har uppgett i huvudsak följande.

ISS varken skickar inkassokrav eller ansöker om betalningsföreläggande mot personer som var omyndiga då fordran uppkom. ISS har en teknisk spärr som ska se till att omyndiga personer inte förs över till eller läggs upp i inkassosystemet. Det förvånade ISS att bolaget hade ansökt om betalningsföreläggande i ett ärende där gäldenären var omyndig. Vid en genomlysning av sitt system har ISS funnit ytterligare tio inkassoärenden mot personer som var omyndiga vid fordrans förfallodag.

I det ärende i vilket ISS har ansökt om betalningsföreläggande avsåg fordran en tilläggsavgift inom kollektivtrafik.

Som uppföljning av det inträffade har ISS varit i kontakt med uppdragsgivaren i fråga och gjort tydligt att ISS inte driver in fordringar där gäldenärerna är omyndiga. ISS kommer också att, tillsammans med sin systemleverantör, se till att det inträffade inte ska upprepas.

Skäl för beslutet

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 4 § inkassolagen ska inkassoverksamhet bedrivas i enlighet med god inkassosed. Vad som är god inkassosed framgår av 5-11 §§ inkassolagen, Datainspektionens allmänna råd Tillämpning av inkassolagen och Datainspektionens praxis i inkassofrågor.

En inkassoåtgärd bör inte vidtas om det finns sannolika skäl för att en fordran inte är lagligen grundad eller om fordran annars framstår som obefogad (8 § inkassolagen).

I Datainspektionens allmänna råd finns följande generella uttalande om kraven på kontroll av grunden för en fordran enligt god inkassosed. Vid ett stort inflöde av kravärenden gällande en viss typ av fordringar kan en förenklad granskning av kravunderlaget ske hos inkassoombudet. Nya uppdragsgivare bör dock kontrolleras mer noggrant. Uppdragsgivare som inkassoombudet erfarenhetsmässigt vet har en redovisning som kan vara mindre noggrann ska också kontrolleras mer regelmässigt. Inkassoombudet bör aldrig nöja sig med ett avtalsvillkor i förhållande till sin uppdragsgivare som säger att uppdragsgivaren svarar för att fordran är lagligen grundad (allmänna råden, s. 18-19).

När det gäller just omyndiga personer och kontrollen av fordran säger god inkassosed att om den av uppdragsgivaren utpekade gäldenären är omyndig, eller var omyndig då fordran uppkom, bör inkassoombudet alltid kontrollera att det faktiskt är den omyndige som är gäldenär (allmänna råden, s. 20).

De senaste årens lagändringar och rättspraxis har lett till att det numera finns få sätt för en omyndig person att bli skuldsatt. Mot den bakgrunden har det blivit än viktigare att kontrollera grunden för en fordran som riktas mot en person som var omyndig då fordran uppkom. Om man bortser från vissa speciella typer av fordringar, anser Datainspektionen att det numera finns skäl att alltid utgå från att en fordran riktad mot en person som var omyndig då fordran uppkom saknar laglig grund. Om ett inkassobolag inte genomför en kontroll av grunden för fordran i den situationen finns det stor risk för att bolaget vidtar inkassoåtgärder utan att det finns laglig grund för fordran. Datainspektionen anser därför att god inkassosed innebär att ett inkassobolag bör ha fungerande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd. En förutsättning för att sådana kontroller ska kunna fungera korrekt är att den hos bolaget som har till uppgift att utföra kontrollen har tillräckliga kunskaper för att kunna bedöma om respektive grund är juridiskt hållbar.

Bedömning av ISS:s rutiner

ISS har inte haft fungerade rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd. Såvitt Datainspektionen förstår har detta hittills fått till följd att bolaget har vidtagit inkassoåtgärder mot i vart fall elva gäldenärer som var omyndiga då respektive fordran uppkom, utan att bolaget dessförinnan har kontrollerat grunden för respektive fordran. Datainspektionen konstaterar därför att ISS har agerat i strid med god inkassosed, och därmed brutit mot 4 § inkassolagen.

Datainspektionen förutsätter dock att de åtgärder som ISS nu vidtar kommer att leda till att bolaget antingen inte alls vidtar inkassoåtgärder mot personer som var omyndiga när respektive fordran uppkom eller att bolaget alltid kontrollerar grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Inspektionen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt. Även Justitiekanslern får överklaga beslutet för att tillvarata allmänna intressen. Tiden för överklagande för Justitiekanslern räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Kristina Svahn Starrsjö efter föredragning av juristen Malin Fredholm. Vid den slutliga handläggningen har även enhetschefen Catharina Fernquist deltagit.

Kristina Svahn Starrsjö

Malin Fredholm